

ТРЕЋА МЕЂУНАРОДНА
НАУЧНОСТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
THE THIRD INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

МЕТОДИЧКИ ДАНИ 2014. METHODICAL DAYS 2014

**КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА
ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА** *Тематски зборник*

**COMPETENCES OF PRESCHOOL
TEACHERS FOR THE
KNOWLEDGE SOCIETY** *Proceedings book*

Висока школа струковних студија
за образовање васпитача у Кикинди
Preschool Teachers' Training College in Kikinda

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија
| Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола
Тесла“ у Београду, Република Србија | Педагошки институт „Антон Чехов“ у Таганрогу,
Русија | Филолошки, историјски и теолошки факултет, Катедра за модерне језике и
књижевности, Западни универзитет у Темишвару, Румунија | Факултет за социологију
и психологију, Катедра за педагогију, Западни универзитет у Темишвару, Румунија |
Филозофски факултет, Катедра за музикологију, „Етвош Лоранд“ Универзитет (ЕЛТЕ)
у Будимпешти, Мађарска | Факултет за педагогију и практичну психологију, Катедра за
психологију образовања, Јужни Универзитет у Ростову, Русија | Педагошки факултет,
Катедра за психологију и социјални рад, Универзитет у Скадру „Луи Гираки“, Албанија
| Факултет друштвених наука, Катедра за албански језик, Универзитет у Скадру „Луи
Гираки“, Албанија

ТРЕЋА МЕЂУНАРОДНА НАУЧНОСТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

МЕТОДИЧКИ ДАНИ 2014

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК

Кикинда, 2015.

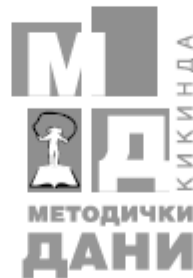
Висока школа струковних студија за образовање васпитача
у Кикинди

Трећа међународна научностручна
конференција

Методички дани 2014

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА ДРУШТВО ЗНАЊА

Тематски зборник

25. октобар 2014.

Кикинда

Тема Треће међународне научностручне конференције
Компетенције васпитача за друштво знања

Тематска конкретизација:

Европске димензије компетенција васпитача и наставника свих нивоа образовања
Модели управљања променама у окружењу система васпитања и образовања
(друштвене, економске, културне, информационо-комуникационе, технолошке и
друге промене) – трендови и изазови

Развојна процена и евалуација образовних исхода као део интеракције система ва-
спитања и образовања са другим националним системима (привреда, култура, на-
ука и технологија, јавне службе, администрација и сл.)

Професионални развој васпитача и наставника свих нивоа образовања са аспекта
дигитализације и информатизације друштва

Истраживачки приступи и примери из праксе

Организатори Конференције:

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република
Србија

Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола
Тесла“ у Београду, Република Србија

Педагошки институт „Антон Чехов“ у Таганрогу, Русија

Филолошки, историјски и теолошки факултет, Катедра за модерне језике и
књижевности, Западни универзитет у Темишвару, Румунија

Факултет за социологију и психологију, Катедра за педагогију, Западни универзитет у
Темишвару, Румунија

Филозофски факултет, Катедра за музикологију, Универзитет „Етвош Лоранд“ (ЕЛТЕ)
у Будимпешти, Мађарска

Факултет за педагогију и практичну психологију, Катедра за психологију образовања,
Јужни Универзитет у Ростову, Русија

Педагошки факултет, Катедра за психологију и социјални рад, Универзитет у Скадру
„Луи Гирази“, Албанија

Факултет друштвених наука, Катедра за албански језик, Универзитет у Скадру „Луи
Гирази“, Албанија

Програмски одбор

Председник: др Тамара Грујић, директор и професор струковних студија (Висока школа
струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија)

Чланови:

Академик Иван Алексејевич Чарота, шеф Катедре за словенске књижевности (Белору-
ски државни универзитет у Минску, Белорусија), Академик Марина Чухрова Генадев-
на (Академија поларне медицине и екстремне хумане екологије, Новосибирск, Русија),
Академик Јулијан Тамаш (Војвођанска академија наука и уметности, Нови Сад, Репу-
блика Србија), Александар Федоров, редовни професор, проректор (Педагошки инсти-
тут „Антон Чехов“, Таганрог, Русија), Михај Радан, редовни професор (Филолошки,
историјски и теолошки факултет, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), Зо-

ран Трпутец, редовни професор, декан Факултета за менаџмент ресурса ЦКМ (Свеучилиште „Херцеговина“, Мостар, Босна и Херцеговина), Јон Думитру, редовни професор, шеф Катедре за педагогију (Факултет за социологију и психологију, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), Ала Белусова, редовни професор, шеф Катедре за психологију обазовања (Факултет за педагогију и практичну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), Анета Баракоска, редовни професор (Филозофски факултет у Скопљу, Универзитет „Св. Кирило и Методије“, Македонија), Гезим Дибра, декан Педагошког факултета (Универзитет у Скадру „Луи Гираки“, Албанија), Мимоза Прику, ванредни професор, декан Факултета друштвених наука (Универзитет у Скадру „Луи Гираки“, Албанија), Милица Андевски, редовни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), Оливера Васић, редовни професор (Факултет музичких уметности, Универзитет у Београду, Република Србија), Љиљана Пешикан-Љуштановић, редовни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), Јовица Тркуља, редовни професор (Правни факултет, Универзитет у Београду, Република Србија), Миомир Миљинковић, редовни професор (Учитељски факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу, Република Србија), Бирут Струцински, ванредни професор (Факултет здравствених наука, Универзитет Клаипеда, Клаипеда, Литванија), Алин Гаврелиуц, декан Факултета за социологију и психологију (Западни универзитет у Темишвару, Румунија), Магдалена Думитрана, ванредни професор (Педагошки факултет, Катедра за педагошку психологију, Универзитет у Питестни, Румунија), Габор Боднар, ванредни професор, шеф Катедре за музикологију Филозофског факултета (Универзитет „Етвош Лоранд“, (ЕЛТЕ) Будимпешта, Мађарска), Драгана Павловић Бренеселовић, ванредни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Република Србија), Живка Крњаја, ванредни професор (Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Република Србија), Мирјана Миланков, професор струковних студија (Национални центар за превенцију повреда и промоцију безбедности, Развојни центар за безбедне заједнице при Колаборативном центру Светске здравствене организације за промоцију безбедних заједница, Безбедна деца Србије, Нови Сад, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Оља Арсенијевић, ванредни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), Горан Булатовић, ванредни професор (Факултет за менаџмент у Сремским Карловцима, Универзитет „Унион – Никола Тесла“ у Београду, Република Србија), Оксана Барсукова, ванредни професор (Факултет за педагогију и практичну психологију, Катедра за образовну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), Елена Кришченко, ванредни професор (Факултет за педагогију и практичну психологију, Катедра за образовну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), Наталија Мозговаја, ванредни професор (Факултет за педагогију и практичну психологију, Катедра за образовну психологију, Јужни државни универзитет, Ростов, Русија), Питер Спицер, др фил. (Безбедна деца Аустрије, Медицински универзитет Грац, Грац, Аустрија), Јованка Денкова, ванредни професор (Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Македонија), Иван Тасић, доцент (Технички факултет „Михајло Пупин“ у Зрењанину, Универзитет у Новом Саду, Република Србија), Предраг Јашовић, доцент (Департман за Филолошке науке, Државни универзитет у Новом Пазару, Република Србија), Јован Љуштановић, професор струковних студија (Ви-

сока школа струковних студија за образовање васпитача у Новом Саду, Република Србија), Милутин Ђуричковић, професор струковних студија (Висока школа за васпитаче струковних студија у Алексинцу, Република Србија), Светлана Калезић Радоњић, доцент (Филозофски факултет у Никшићу, Универзитет Црне Горе, Црна Гора), Маријана Крашован, професор (Факултет за социологију и психологију, Западни универзитет у Темишвару, Румунија), Брор Салмелин, мастер, Саветник за иновационе системе (Генерални директорат Европске комисије за комуникационе мреже, садржаје и технологије, Белгија), Марко Мијатовић (Факултет друштвених знаности др Миленка Бркића, Бијакловићи, Међугорје, Свеучилиште „Херцеговина“, Босна и Херцеговина), Милош Латинковић, мастер, директор Битеф театра, Београд, Република Србија, Лидија Мишкељин, доцент (Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Република Србија), Весна Срдих, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Ђурђа Солеша Гријак, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Јасмина Арсенијевић, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија).

Организациони одбор

Председник: др Јасмина Арсенијевић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија)

Чланови:

Др Тамара Грујић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), др Весна Срдих (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), доц. др Лидија Мишкељин (Филозофски факултет, Одељење за педагогију – Катедра за предшколску педагогију, Универзитет у Београду, Република Србија), Ђурђа Солеша Гријак, професор струковних студија (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Слободанка Радосављевић, председница Савеза удружења васпитача Србије и председница Балканског савеза удружења васпитача, Јадранка Спасић, председница Савеза удружења медицинских сестара предшколских установа Србије, мр Стеван Илић (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), мр Србислава Павлов (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Тања Бркљач, мастер (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Гордана Рогановић, професор (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија), Јован Јовановић, мастер (Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Кикинди, Република Србија).

Одржавање Треће међународне научностручне конференције финансијски подржао Секретаријат за науку и технолошки развој Аутономне покрајине Војводине.

Preschool Teacher Training College in Kikinda, The Republic of Serbia | The Faculty of Management in Sremski Karlovci, University "Union – Nikola Tesla" in Belgrade, The Republic of Serbia | "Anton Chekhov" Taganrog State Pedagogical Institute, Russia | Faculty of Letters, History and Theology, Department of Applied Modern Languages and Literatures, the West University of Timișoara Romania | Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timișoara, Romania | Faculty of Philosophy, Music Department, "Eötvös Loránd" University (ELTE) Budapest, Hungary | Faculty of Pedagogics and Practical Psychology, Southern Federal University, Russia | Faculty of Education, University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania | Faculty of Social Sciences, University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania

The Third International Interdisciplinary Scientific
Conference in Kikinda
Methodical Days 2014

COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS IN KNOWLEDGE SOCIETY

Proceedings book

Kikinda, October 25th, 2014

Conference topic

Competences of Preschool Teachers in Knowledge Society

Thematic fields of the Conference:

European dimensions of teachers' competences

Models of managing changes in the educational system's environment (social, economic, cultural, IT, technological, and other changes) – trends and challenges

Developmental assessment and evaluation of the education outcomes as a part of the interaction between the educational system and other national systems (industry, culture, science and technology, public services, administration, etc.)

Professional development of teachers in terms of digitalization and informatization of society, and

Research approaches and best practice examples

The organizers of the Conference:

Preschool Teacher Training College in Kikinda, The Republic of Serbia

The Faculty of Management in Sremski Karlovci, University "Union – Nikola Tesla" in Belgrade, The Republic of Serbia

"Anton Chekhov" Taganrog State Pedagogical Institute, Russia

Faculty of Letters, History and Theology, Department of Applied Modern Languages and Literatures, the West University of Timișoara Romania

Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timișoara, Romania

Faculty of Philosophy, Music Department, "Eötvös Loránd" University (ELTE) Budapest, Hungary

Faculty of Pedagogics and Practical Psychology, Southern Federal University, Russia

Faculty of Education, University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania

Faculty of Social Sciences, University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania

Program board

President: Tamara Grujic, Ph.D. Principal (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia)

Members:

Academician Cherota Ivan Alexeyevich, Head of Department for Slavic Literatures (Belarusian State University in Minsk, Belarus), Academician Marina Cuhrova Genadevna (Academy of Polar Medicine and Extremal Human Ecology, Novosibirsk, Russia), Academician Julijan Tamas (Academy of Sciences and Arts of Vojvodina, Novi Sad, The Republic of Serbia), Alexander Fedorov, full professor, pro-rector ("Anton Chekhov" Taganrog State Pedagogical Institute, Russia), Mihai Radan, full professor (Faculty of Letters, History and Theology, West University of Timișoara, Romania), Zoran Trputec, full professor, Dean of the Faculty of Resource Management CKM (University "Hercegovina", Mostar, Bosnia and Herzegovina), Ion Dumitru, full professor, Head of Department of Educational Sciences (Faculty of Sociology and Psychology, West University of Timișoara, Romania), Alla Belousova, full professor, Head of Department of Educational Psychology (Faculty of Pedagogics and Practical Psychology, Southern Federal University, Russia),

Aneta Barakoska, full professor (Faculty of Philosophy, "St. Cyril and Methodius" University of Skopje, The Republic of Macedonia), Gezim Dibra, associate professor, Dean of Faculty of Education (University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania), Mimoza Prik, associate professor, Dean of Faculty of Social Sciences (University of Shkodra "Luigj Gurakuqi", Albania), Milica Andevski, full professor (Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, The Republic of Serbia), Olivera Vasic, full professor (Faculty of Music, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Ljiljana Pesikan-Ljustanovic, full professor (Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, The Republic of Serbia), Miomir Milinkovic, full professor (Faculty of education in Uzice, University of Kragujevac, The Republic of Serbia), Jovica Trkulja, full professor (Faculty of Law, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Birute Strukcinskiene, associate professor (Faculty of Health Sciences, Klaipeda University, Klaipeda, Lithuania), Alin Gavreliuc, associate professor, Dean of Faculty of Sociology and Psychology (West University of Timisoara, Romania), Magdalena Dumitrana, associate professor (Faculty of Educational Sciences, Department of Psycho-Pedagogy, University of Pitesti, Romania), Gábor Bodnár, DLA associate professor, Head of the Music Department of "Eötvös Loránd" University (Faculty of Philosophy, Budapest, Hungary), Dragana Pavlović Breneselovic, associate professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Zivka Krnjaja, associate professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Mirjana Milankov, college professor (National center for injury prevention and safety promotion, Affiliatate safe community support center of World Health Organization Collaborative center for Community Safety Promotion, Safe kids Serbia, Novi Sad, Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Olja Arsenijevic, associate professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University "Union – Nikola Tesla" in Belgrade, The Republic of Serbia), Goran Bulatovic, associate professor (Faculty of Management in Sremski Karlovci, University "Union – Nikola Tesla" in Belgrade, The Republic of Serbia), Oksana Barsukova, associate professor (Educational Psychology Department, Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Elena Krishchenko, associate professor (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Natalya Mozgovaya, associate professor (Southern Federal University, Rostov-on-Don, Russia), Peter Spitzer, Ph.D. (Safe Kids Austria, Medical University of Graz, Graz, Austria), Jovanka Denkova, associate professor (Faculty of Philology, "Goce Delchev" University of Stip, The Republic of Macedonia), Ivan Tasic, docent (Technical Faculty "Mihajlo Pupun" in Zrenjanin, University of Novi Sad, The Republic of Serbia), Predrag Jasovic, docent (Department of Philology at the State University in Novi Pazar, The Republic of Serbia), Jovan Ljustanovic, college professor (Preschool Teachers' Training College in Novi Sad, The Republic of Serbia), Milutin Djurickovic, college professor (Preschool Teachers' Training College in Aleksinac, The Republic of Serbia), Svetlana Kalezic Radonjic, docent (Faculty of Philosophy in Niksic, University of Montenegro), Mariana Crasovan (Faculty of Sociology and Psychology, Department of Educational Sciences, West University of Timisoara, Romania), Bror Salmelin, M.A., Adviser for Innovation Systems (Directorate-General Communications Networks, Contents and Technology, European Commission, Belgium), Marko Mijatovic (Faculty of Social Sciences dr Milenko Brkic, Bijakovici, Medjugorje, University "Herzegovina", Bosnia and Herzegovina), Milos Latinovic, M.A., Director of Bifef Theatre, Belgrade, The Re-

public of Serbia, Lidija Miskeljin, docent (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – the Chair for Preschool Pedagogy, University of Belgrade, The Republic of Serbia), Vesna Srdic, college professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Djurdja Solesa Grijak, college professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Jasmina Arsenijevic, college professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia).

Organization board

President: Jasmina Arsenijevic, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia)

Members:

Tamara Grujic, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Vesna Srdic, Ph.D. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Lidija Miskeljin, Ph.D., assistant professor (Faculty of Philosophy, Department of Pedagogy – Department for Preschool Pedagogy, Belgrade, The Republic of Serbia), Djurdja Solesa Grijak, college professor (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Slobodanka Radosavljevic (the president of the Union of preschool teachers' associations of Serbia and the president of the Balkan association of preschool teachers, The Republic of Serbia), Jadranka Spasic (the president of the Association of nurses in preschool institutions in Serbia, The Republic of Serbia), Stevan Ilic, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Sribislava Pavlov, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Tanja Brkljac, M.Sc. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Gordana Roganović, ethnomusicologist (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia), Jovan Jovanovic, M.A. (Preschool Teachers' Training College in Kikinda, The Republic of Serbia).

The Third International interdisciplinary scientific conference is financially supported by the Secretariat for Science and Technological Development of the Autonomous Province of Vojvodina.

САДРЖАЈ

ЕВРОПСКЕ ДИМЕНЗИЈЕ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА И НАСТАВНИКА СВИХ НИВОА ОБРАЗОВАЊА

<i>Др мед. Јевгенија В. Маркова, др Јури Л. Марков</i> ПРОБЛЕМИ ВЕЗАНИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА У ВИСОКООБРАЗОВНИМ УСТАНОВАМА	27
<i>Др Оксана В. Барсукова</i> МЕТОДОЛОГИЈА ПСИХОЛОШКОГ ИСТРАЖИВАЊА АМБИЦИОЗНОСТИ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	31
<i>Др Наталија Мозговаја</i> ЛИЧНИ ПРОСТОР КАО ДЕО САВРЕМЕНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА	34
<i>Др Јулија Мочалова</i> КАРАКТЕРИСТИКЕ СЕМАНТИЧКОГ НИВОА СЛИКЕ СВЕТА ПРЕДСТАВНИКА РАЗЛИЧИТИХ ЕВРОПСКИХ НАРОДА	37
<i>Др Отилиа Берсан, др Моника Косте</i> ПРОФИЛ КОМПЕТЕНЦИЈА ЕВРОПСКИХ НАСТАВНИКА С ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА СОЦИЈАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	43
<i>Др Оливер Момчиловић, мр Снежана Милојковић, Јасмина Стојковић, спец., Јасмина Милић, проф.</i> ЗНАЧАЈ ИНТЕРКУЛТУРАЛНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА СТВАРАЊЕ МОДЕРНЕ ЕВРОПСКЕ СРБИЈЕ	50
<i>Др Ана Виневскаја, Љубов Бирјукова, Екатерина Гурина, Екатерина Кононова</i> ПРИМЕНА ТЕХНОЛОШКОГ ДИЗАЈНА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА (НА ПРИМЕРУ РУСКИХ ШКОЛА)	56
<i>Др Јелена Кришченко</i> ФОРМИРАЊЕ СУБЈЕКТИВНОСТИ У СИСТЕМУ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА	62
<i>Др мед. Ирина Зајдман</i> КОНЦЕПТ ТЕРАПИЈСКИХ ИГАРА У САВРЕМЕНОМ ОБРАЗОВАЊУ	66

МОДЕЛИ УПРАВЉАЊА ПРОМЕНАМА У ОКРУЖЕЊУ СИСТЕМА ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

<i>Др Људмила Васиљевна Филитова, др Јуриј Владимирович Филитов,</i> <i>др Ирина Владимировна Волкова, др Јелена Александровна Дрјагалова</i> МОДЕЛ УПРАВЉАЊА ИНОВАТИВНИМ ПСИХОЛОШКО-ПЕДАГОШКИМ АКТИВНОСТИМА У ОБРАЗОВНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА КАО НЕОПХОДАН ПРЕДУСЛОВ ЗА ЊИХОВ РАЗВОЈ	71
<i>Др Дуња Њаради</i> УЧИТЕЉ НЕЗНАЛИЦА У ДРУШТВУ ЗНАЊА: ПРЕМИШЉАЊЕ ПРЕДАВАЧКИХ ПРАКСИ И СТРАТЕГИЈА ПРЕЖИВЉАВАЊА	77
<i>Др Наташа Вујискић Живковић, др Јелена Брањешевкић</i> УЛОГА НАУЧНОГ ИСТРАЖИВАЊА У ОБЛИКОВАЊУ ПОЛИТИКЕ ОБРАЗОВАЊА	83
<i>Др Габор Боднар</i> ПРОМЕНЕ У МЕТОДАМА ОБУЧАВАЊА НАСТАВНИКА МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ У МАЂАРСКОЈ ТОКОМ ПРОТЕКЛИХ ДЕСЕТ ГОДИНА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА СТУДИЈСКЕ ПРОГРАМЕ УНИВЕРЗИТЕТА „ЕТВОШ ЛОРАНД“ У БУДИМПЕШТИ	88
<i>Др Мира Видаковић, Далиборка Гршић-Реџић, мр Романа Ровчанин</i> ИКТ-РЕВОЛУЦИЈА У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ	93
<i>Др мед. Јевгенија В. Маркова</i> НОВЕ ПЕРСПЕКТИВЕ У ЛЕЧЕЊУ ОПИЈАТСКЕ ЗАВИСНОСТИ	102
<i>Др Милица Васиљевић Благојевић, мр Драгана Терзић-Марковић др Ненад Перкић</i> УЛОГА И УТИЦАЈ ОБРАЗОВАЊА НА ДРУШТВЕНИ И ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ЗЕМЉЕ У ТРАНЗИЦИЈИ	108

ИСТРАЖИВАЊА

<i>Др Ала Белусова, Јулија Фастовцева</i> ОСОБИНЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ САМООТВАРЕЊА НАСТАВНИКА У СРЕДЊОЈ ШКОЛИ	117
<i>Др Јасмина Арсенијевић, др Милица Андевски, др Љиљана Крнети</i> СТИЛОВИ РУКОВОЂЕЊА НАСТАВОМ У ВИСОКОЈ ШКОЛИ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА У КИКИНДИ	122
<i>Др Милорад Степанов</i> СЛИКА И НАСЛЕЂЕ ИЛИ О МЕТОДАМА УМЕТНИЧКОГ ИСТРАЖИВАЊА	131
<i>Др Иван Гасић, др Драгана Глушан, Јелена Јанков, мастер, Дајана Губић, мастер</i> УЛОГА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ У ИНТЕРПЕРСОНАЛНОЈ КОМУНИКАЦИЈИ СА УЧЕНИЦИМА	142
<i>Др Снежана Стојишић, Марина Југовић, проф.</i> ОДНОС ОДАБИРА ИЗБОРНОГ ПРЕДМЕТА И СТЕПЕНА РЕЛИГИОЗНОСТИ КОД УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА	154
<i>Др Славица Павловић, мр Николина Беванда</i> О ИНКЛУЗИВНОМ ОБРАЗОВАЊУ – С АСПЕКТА НАСТАВНИКА И РОДИТЕЉА	163
<i>Др Гатјана Павлова</i> УЗРОЦИ КОМУНИКАЦИЈСКИХ ПОТЕШКОЊА ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА У САРАДНИЧКИМ МИСАОНИМ АКТИВНОСТИМА	170
<i>Др Аленка Литовец, Дарја Антолин</i> ПРЕПОЗНАВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПРИКАЗА БРОЈЕВА	175
<i>Др Јулија Гушинова</i> РАЗУМЕВАЊЕ ПЕДАГОШКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ СТУДЕНАТА ПЕДАГОШКИХ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ СТУДИЈА НА РАЗЛИЧИТИМ НИВОИМА ОБУКЕ У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ	182
<i>Др Људмила Косикова</i> РАЗВОЈ ПСИХОЛОШКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ СПЕЦИЈАЛИСТА У ОБРАЗОВНОМ СИСТЕМУ	187
<i>Дарја Антолин, др Аленка Литовец</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ ДИПЛОМИРАНИХ ПРЕДШКОЛСКИХ ВАСПИТАЧА ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ МАТЕМАТИКЕ, МУЗИКЕ И ПОКРЕТА У ПРЕДШКОЛСКОМ ОБРАЗОВАЊУ	191
<i>Мр Ангела Месарош-Живков</i> РЕКРЕАТИВНЕ АКТИВНОСТИ СТУДЕНАТА ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА	197
<i>Мр Славица Димитријевић, Радоје Стојић</i> УТИЦАЈ РАЗЛИЧИТЕ ВРСТЕ И ДУЖИНЕ БОРАВКА У ВАСПИТНО- ОБРАЗОВНОЈ УСТАНОВИ НА РАЗВОЈ МОТОРИКЕ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ	204
<i>Мр Ивана Ђ. Борђевић</i> СТАВОВИ ВАСПИТАЧА КАО ПУТОКАЗИ КА УНАПРЕЂИВАЊУ КУЛТУРЕ ГОВОРА ДАРОВИТЕ ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА	211
<i>Радмила Хоманов, мастер, Дијана Брусин, мастер</i> СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ ПРОГРАМИ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У АП ВОЈВОДИНИ – КОМПЕТЕНЦИЈЕ УСТАНОВА И ВАСПИТАЧА	222

САВРЕМЕНИ ПЕДАГОШКИ АСПЕКТИ РАДА У СИСТЕМУ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

<i>Др Лидија Радловић</i> ОД ПРЕПОЗНАВАЊА КОМПЕТЕНЦИЈА НАСТАВНИКА КА РАЗВИЈАЊУ ВРТИЋА/ШКОЛЕ КАО ЗАЈЕДНИЦЕ КОЈА УЧИ	231
<i>Др Љиљана Стојић Михајловић</i> АКТИВНО УЧЕЊЕ У ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ	236
<i>Др Марта Дедај, др Тања Панић</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА ЗА РАД У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ	248
<i>Др Љиљана Љ. Булатовић, др Горан Булатовић, др Оља Арсенијевић</i> УЧЕНИЧКА МЕДИЈСКА ПРОДУКЦИЈА КАО КОМПОНЕНТА МУЛТИМЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ	258

<i>Др Адмира Коничанин, мр Алма Гртовац Ледеић</i> ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊА УЗ МУЗИКУ ЗА ДЕЦУ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	268
<i>Др Александра Перив-Николић, др Емилија Ђикић-Јовановић</i> УЛОГА ВАСПИТАЧА У ПОДСТИЦАЊУ И ПРЕПОЗНАВАЊУ ДАРОВИТОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	276
<i>Мр Соња Величковић</i> УВОЂЕЊЕ ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД ВАСПИТАЧА СА ПРЕДШКОЛСКОМ ДЕЦОМ	284
<i>Мр Сања Јовановић</i> МЕДИЈСКА КОМПЕТЕНЦИЈА НАСТАВНИКА – РАСКОРАК ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ	293
<i>Мр Алма Х. Гртовац</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У КУЛТИВИСАЊУ ДЕЧЛИХ МУЗИЧКИХ ИГАРА У САВРЕМЕНОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ	299
<i>Мр Марко Мијатовић</i> ОДЈОЈ ДЕЦЕ У ОБИТЕЉИ	304
<i>Марија Цвијетић, мастер</i> РАНА ИНТЕРВЕНЦИЈА КОД ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ	314
<i>Драгана Стојадиновић-Рудњанин, мастер, Габријела Чмерић, мастер, Александар Ракић, мастер</i> ЕЛЕКТРОНСКИ ПОРТФОЛИО КАО МОГУЋНОСТ ПРАЋЕЊА И ДОКУМЕНТОВАЊА ДЕЧЈЕГ РАЗВОЈА	320
<i>Бојана Марковић, мастер</i> КОНЦЕПЦИЈА ОПШТЕГ ОБРАЗОВАЊА НЕКАДА И САД	326
<i>Маријана Силашки, мастер, Ана Вукобрат, мастер</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У РАДУ СА ДЕЦОМ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА	332
<i>Јасмина Радић</i> МЕДИЈСКА КОМПЕТЕНЦИЈА ВАСПИТАЧА КАО УСЛОВ МЕДИЈСКЕ КУЛТУРЕ ДЕТЕТА	342
<i>Александра Лудајић, спец.</i> УТИЦАЈ ВАСПИТАЧА НА КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ПОРОДИЦЕ ДЕТЕТА СА АУТИЗМОМ	350
<i>Наташа Здравковић</i> ПОГОДНОСТИ НАСТАВНИХ САДРЖАЈА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ ЗА ЕКОЛОШКО ОБРАЗОВАЊЕ УЧЕНИКА У ЦИЉУ ОСАВРЕМЕЊИВАЊА НАСТАВЕ	356
<i>Милица Бујић</i> КОМПЕТЕНЦИЈА И КВАЛИФИКАЦИЈА – ПОЈАМ И ОДНОС	364
<i>Љубица Филодор</i> ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ/ЕКОЛОГИЈА У ДЕЧЈЕМ ВРТИЋУ – РЕЦИКЛАЖА	371

КЊИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦУ И РАЗВОЈ ГОВОРА

<i>Др Јованка Ленкова, др Махмут Челик</i> АУТОБИОГРАФСКИ ДИСКУРС У САВРЕМЕНОЈ МАКЕДОНСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ	383
<i>Др Јован Љуштановић, мр Милена Зорић</i> ДРАМАТИЗАЦИЈА КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА У ВРТИЋУ – ДЕЧЈА ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА И СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА	388
<i>Др Драгана Литричин-Дунић</i> КЊИЖЕВНИ ТЕКСТОВИ КАО ОГЛЕДАЛА КУЛТУРЕ	395
<i>Др Драгана Гавриловић-Обрадовић</i> КЊИЖЕВНИ ТЕКСТ У ФУНКЦИЈИ ПРЕВАЗИЛАЖЕЊА ДЕЧЛИХ СТРАХОВА	401
<i>Др Миомир Милинковић</i> ГОВОР ВАСПИТАЧА У ФУНКЦИЈИ ВАСПИТНООБРАЗОВНОГ РАДА	408
<i>Јован Јовановић, мастер, др Тамара Грујић</i> НАЈФРЕКВЕНТНИЈЕ СУПСТАНДАРДНЕ ЈЕЗИЧКЕ ФОРМЕ ЕЛЕКТРОНСКИХ МЕДИЈА И ДРУШТВЕНИХ МРЕЖА	414
<i>Др Миланка Маџковић, др Мирјана Марковић</i> ПРИЛОЗИ РАЗВОЈУ ЈЕЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	422

<i>Др Милутин Буричковић</i> КЊИЖЕВНО-КРИТИЧКА ДОСТИГЊУЋА МИОМИРА МИЛИНКОВИЋА	430
<i>Др Мирјана Стакић</i> МОГУЋНОСТИ И ДОМЕТИ ПРИМЕНЕ СОЦИОЛОШКЕ МЕТОДЕ У ТУМАЧЕЊУ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА	435
<i>Др Софија Калезић-Буричковић</i> ОДНОС МЕТОДОЛОГИЈЕ И МЕТОДИКЕ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ	443
<i>Др Милош М. Борђевић</i> МОДЕРНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ У ВРТИЋУ (ТЕОРИЈА, ПОЕТИКА И ПРАКСА)	450
<i>Мр Ивана Иковић</i> ЈЕДАН ВИД РЕКОНСТРУКЦИЈЕ СРЕМЧЕВЕ БЕЛЕЖНИЦЕ У ФУНКЦИЈИ УСПЕШНЕ РЕЦЕПЦИЈЕ ПОП ЋИРЕ И ПОП СПИРЕ	460
<i>Мр Марина Токин</i> ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА ПРИНЦИПА КОМУНИКОЛОГИЈЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА	468
<i>Јован Јовановић, мастер, Маријана Силашки, мастер, Ана Букобрат, мастер</i> КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА У ЦИЉУ УНАПРЕЂИВАЊА ДЕЧЈЕГ ГОВОРА	474

ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ

<i>Др Даниела Андоновска-Грајковска, др Биљана Цветкова Димов, др Деан Илиев, др Гатјана Атанасоска</i> ПРИМЕНА БЛУМОВЕ ТАКСОНОМИЈЕ У РАЗВИЈАЊУ WEBQUEST САДРЖАЈА ЗА НАСТАВУ И УЧЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ	487
<i>Др Ана Виневскаја</i> ИНСТРУКЦИОНИ ДИЗАЈН У ПРЕДШКОЛСКОЈ ОБРАЗОВНОЈ УСТАНОВИ	494
<i>Др Анђелка Лазић</i> НЕПОСРЕДАН СУСРЕТ УЧЕНИКА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ СА ЛЕКСИКОМ ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	498
<i>Др Махмут Челик, др Јованка Ленкова</i> ПРОЦЕНА РЕЗУЛТАТА И СИСТЕМ ОЦЕЊИВАЊА У НАСТАВИ ТУРСКОГ ЈЕЗИКА У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА У РЕПУБЛИЦИ МАКЕДОНИЈИ	510
<i>Др Слађана Миленковић, Дарко Дражић, мастер, Маријана Ристић</i> ВИРТУЕЛНО ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА У СРБИЈИ	513
<i>Др Лидија Мишикевић, Александра Петровић, Невенка Вуколић, Јасмина Милићевић</i> МАПИРАЊЕ ЗНАЧЕЊА КАО НАЧИН ГРАЂЕЊА И РАЗВИЈАЊА КУРИКУЛУМА	519
<i>Мр Ивана Бабић, мр Маријана Шкутор</i> ПРОЦЕС САМОВРЕДНОВАЊА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ	526
<i>Др Виолета Петковић, Изабела Халас, мастер</i> УТИЦАЈ ПРОФЕСИОНАЛНОГ РАЗВОЈА ВАСПИТАЧА НА ПОДИЗАЊЕ КОМУНИКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА У РАДУ СА РОДИТЕЉИМА	533
<i>Мр Србислава Павлов, др Снежана Ладичорбић</i> КОМУНИКАТИВНЕ ИГРЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ	540
<i>Мр Марко Станковић, мр Марија Јордановић, мр Сања Јанковић</i> ПРИМЕНА ПРОГРАМСКОГ ПАКЕТА GEOGEBRA У ЦИЉУ ОСАВРЕМЕЊИВАЊА НАСТАВЕ МАТЕМАТИКЕ	547
<i>Никола Марков</i> ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА, ПОСМАТРАЊЕ И ПРАЂЕЊЕ РАЗВОЈА ДЕЦЕ У ВРТИЋУ	555
<i>Марија Минић, Тијана Бајкучин, студенти</i> ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ ИЗ УГЛА СТУДЕНАТА	565

ASSESSMENT AND GRADING SYSTEM OF ELEMENTARY SCHOOL INSTRUCTION IN TURKISH LANGUAGE IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Mahmut I. Celik
Faculty of Philology
“Goce Delcev” University
Shtip, Republic of Macedonia
mahmut.celik@ugd.edu.mk

Jovanka D. Denkova
Faculty of Philology
“Goce Delcev” University
Shtip, Republic of Macedonia
jovanka.denkova@ugd.edu.mk

Abstract

Teaching and education, instruction, activities as well as influences, are the most important elements of the grading system. The grading system and education comprise a clearly understood system of objectives and communication, i.e. a relation that plays a major role in teaching and education. The education is a fundamental goal of the system that truly follows or monitors the system of deficiencies and errors for their fixing or correction. In short, this is a system that takes measures for correction.

There are various types and instruments of the grading system. They were classified by their creators. By doing so, the teaching process was put under pressure and, as a result of the teaching and learning processes arose the grading system.

Keywords: *teaching and education, grading system, assessment*

ASSESSMENT AND GRADING SYSTEM

Introduction

Teaching and education, instruction, activities as well as influences, are the most important elements of the grading system. The grading system and education comprise a clearly understood system of objectives and communication, i.e. a relation that plays a major role in teaching and education. The education is a fundamental goal of the system that truly follows or monitors the system of deficiencies and errors for their fixing or correction. In short, this is a system that takes measures for correction.

There are various types and instruments of the grading system. They were classified by their creators (Atilga, H., Kan, A. ve Doğan, N. 2006). By doing so, the teaching process was put under pressure and, as a result of the teaching and learning processes arose the grading system.

ASSESSMENT AND GRADING SYSTEM OF THE TURKISH LANGUAGE SCHOOL SUBJECT

Three (measures) methods are used and taken into account in the assessment and grading system of instruction in Turkish language. At the end, these educational processes will comprise a grading system. This is shortly explained in the text below.

At the beginning of the teaching process the students are unprepared to face a certain situation which can expose them to get hurt. The educational and teaching processes are processes in which students at the beginning of the instruction have opposing views where different situations occur in the state of listening, speaking, reading, writing and inexperience in knowing the language. As for the student's performances such as listening, speaking, reading, writing and speaking the language the students use a variety of resources and by using them they can be assessed. In these certain situations they are assessed with a successful test, forms of observation, a range of points and by using key resources.

An assessment is made at the end of the school year which will show what level have students reached and to openly i.e. clearly confirm the level they have reached with instruction.

The process of evaluation of instruction is done for two purposes. The first one is the teaching assessment or assessment in instruction. The second one is a particular situation such as inadequate knowledge or lack of it.

This is one kind of a grading and that's why the test being graded is an instrument which shows that the student i.e. the student's effort, file, performance, assignments, etc. are just a few of the resources the students should use in practice. Despite that, the actual process of knowledge assessment and as well as a real situation with a purpose, the grading sheet includes other forms of grading, observation forms, self-assessment forms etc. The students observe the teaching process even better - grade it from a certain perspective i.e. grading process which is the most prominent.

The process is assessed and graded from the work being done i.e. activity in the process of the students-teacher relationship. The same are notified if there is some activity during the instruction i.e. any lack of knowledge or mistake is fixed i.e. corrected. With these uses the students develop a better perspective and make distinctions which can help them.

The teacher and the students participate together in every situation and share an open perspective in the grading process.

From the students' point of view many of the assessments are successfully completed and they become aware of the many mistakes they make in some situations which will be used in the further acquisition of knowledge.

The process of studying - learning despite its contributions takes measures for more activity and participation. Depending on the time, purpose and structure of the grading system, a successful

grading will occur. This kind of grading in the teaching and educational process will ultimately result in success.

The effective tests usually result in success, and the students on the Turkish language lesson in a particular period normally use various questions that result in successful test objectives and successful grading, of course, only if we have a successful test we will have a successful grading. Certainly, despite that, the successful tests are a result of the students' effort and are used for their grading. We can see from the above mentioned activities that the grading process of the Turkish language lesson it is a grading which results in success and both processes should be used in practice.

The objectives and grading of the students' achievements and successes are observed or seen from their performances. In some situations the grading is an objective, the learnt material from the program or curriculum with the benefits from the assessment is assessed by the student's achievements.

The use of the methods in Turkish language instruction is called a grading system, and the teacher and the student participate together in the objectives and the grading. On the one hand the grading is a process in which the student is successfully graded, and the other hand the student may not be properly graded.

In this case the teacher will use multiple means for realistic grading of the student. Regarding the student it is important to mention the student-teacher relationship, the teacher as a representative prepares a plan, instruments for learning, and the objective in certain situations is to really complete the students' knowledge.

At the same time it is important to say that through the assessment and grading, the teaching and education are strengthened and all the inadequacies (lack of knowledge) are indicated and fixed i.e. corrected (Tekin, 1991).

Conclusion

In conclusion we can emphasize that the assessment and grading system of instruction in Turkish language have different purposes, at different times, different estimations using different means. Depending on whether it is the beginning or the end, the teaching and educational processes can use different means for student assessment and for taking measures. The student assessment process in which the student participates, is, above all, a process to ensure that the student develops interest, uses a variety of resources and acquires new knowledge.

REFERENCES

Cyrillic

1. Адамческа, С., Методски прирачник за ученичка лектира (I – IV одделение), Скопје, 1994.
2. Алил Севин, Компаративните карактеристики на методските решенија за развојот на критичкото мислење во одделенската настава по македонски и по турски јазик – Програмско подрачје литература, Битола, 2006 (необјавена докторска дисертација).
3. Књижевна лектира у основној школи (група автори), Београд, 1979.
4. Маркович, С., Критика књижевности за деца, Нови Сад, 1962.
5. Мицковиќ, Н., Детето и литературата за деца, Скопје, 1985.

Latin

1. Aydın, Ayhan (1999). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara. Ani Yay.
2. Bacanlı, Hasan (1999). Gelişim ve Öğrenme. Ankara. Nobel Yay.
3. Bezdánov, S., Estetski kvaliteti i estetski doživljaj u procesu nastave i učenja, Pedagoška stvarnost, 1983, br.6.
4. Cheek, M. Collins, E.H. Cheek (1984). Diagnostic-Prescriptive Reading Instruction. USA. WEB Publishers.
5. Ilić, P., Učenik, književno delo i nastava, Zagreb, 1982.
6. Kavcar, Cahit, F. Oguzkan, S. Sever. (1985). Türkçe Öğretimi. Ankara. Engin Yay.
7. Rosandić, D., Metodika književnog odgoja i obrazovanja, Zagreb, 1988.
8. Tekisik, H. Hüsni, M. Okay (1989). ilkokuma ve Yazma Öğretimi Öğretmen Kılavuzu. Ankara. Rehber Yay.